

germànica, com l'Alvèrnia, Provença, els Alps etc.? D'altra banda, *wagen*, dins les llengües germàniques, és un mot molt modern i limitat: no apareix fins a l'alt al. mj., on fou una creació metafòrica dels poetes (que des d'allà es propagà després al b.-al. i al neerlandès), però enterament desconeguda de l'a.-al. antic, de les altres llengües de la branca occidental, de l'escandinau i del gòtic.

»Potser malgrat tot té alguna raó el mestre Rohlfs en arrencar d'una base *VAUSARE* que hauria hagut de passar a *gauzà* a través de **gwauzà* amb la *w* dissimilada, cf. *oauzà* citat en una escriptura de 1300 per Cénac-Moncaut (*Dict. Gascon du Gers*). Però tant si la *g*- prové d'una *w*- com d'una *g*-, en tot cas és deguda a un fenomen de fonètica sintàctica en el grup molt freqüent *no (g)aus* 'no goso, no m'atreveixo'. La freqüència de *NON AUSO* va tenir per conseqüència l'aglutinació de la *-N* de *NON* en la forma occitana del Queyràs *nouzar* «oser» (Chabrand); és una forma que reapareix en diversos parlars del Nord de França, per exemple a Champagne: «*noser* employé souvent pour *oser*: *J'n'ai nosé li parler. Tu n'noseros!*» (Goffart, *Mouzonnois*, en *Rev. de Champagne et de Brie*, 1897, 896), i en d'altres de francesos (que es trobaran en el *FEW*, s. v. *AUSARE*).

»El punt més notable és que el tipus *gauzà* sigui exclusiu dels llenguatges que deixen caure la *-N* (cat., gascó, llengüadocià), mentre que els parlars de Provença, que la conserven, no diuen *gauzà* sinó *ausà* fins avui. En canvi, en el Nord d'Itàlia, on aquest *-N* també s'ha perdut (V., p. ex. *AIS*, 69), les mateixes causes han produït efectes semblants: lombard *volsà* o *golsà*.

A propòsit d'això remetia al meu assaig de *Top. Hesp.* 1, 312, on examinava una sèrie de fets d'història semàntica castellana, que depenen de condicions semblants.

Aquesta teoria resta doncs avui àmpliament confirmada pels fets assenyalats supra, i s'ha de mirar com a establerta indiscutiblement.

Una evolució semàntica singular és la que es registra en les Illes, on *gosar* ha pres col·loquialment el sentit de 'desafiar, reptar'. «¿Mestre nou de Barcelona / ha vingut per ensenyar? / Lo que ell ens podrà mostrar / ho sabem fa molta estona: / En Vivó no du corona / i li *gosa* a relatar» (o sigui a improvisar glossant), escrit pel poeta popular menorquí J. Vivó (1715-1780), «surtia un homenet de mitja colzada: amb un bot pujava dalt des billo i, am sa veueta de pollastre, cridava: —Jàs, som tan alt com tu! Que'm *goses*?— I amb un tancar i obrir d'uis se tornava a amagar dins sa Cova», Camps Merc. (*Folk. Men.* 1, 198; II, 44).

D'ací que *gosar messions* vulgui dir 'fer una juguesca' (com qui digués 'reptar a haver de fer un pagament'): «I. Dos que duen colque cosa dins un sac. C. *Gos messions* qu' és la madona malalta de l'amo 'n Pau», «Maló! Maló! Qualcuna en du de moguda Don Cosme. Vos *gos messions* que tenim peste y repestes», PdAPenya (*IdOr* 1, 140, 9); «Gros mos / vos *gos* que pos / a un tros sense os», PdAPenya (*Po. Pop.*, p. 82); Bart. Ferrà (*Comèdies, IdOr* 1, 123); «Tenc s'amor tan

ben criada / que aquí on vui la pos; / a ti i a tot lo món *gos* / qui primer l'haurà midada» (Moll, *Amoroses*, 69); explica AMAlcover: «a Manacor i a tot Mallorca *gosar* vol dir 'guanyar, superar': *jo't gos a córrer, gosar de messions* (posar-ne), expressió usada dins tot Mall., AMAlcover (*BDLC* VII, 422), que també hi dona testimoni del significat de pertot, en l'adagi recollit a Santanyí: «lo que 's grans no *gosen*, es petits e-ho diuen».

DERIV.: *Gosar* substantivat 'audàcia': «pres en si molt gran ira, e inflamet de gran supèrbia perquè algú havia tingut *gosar* de enujar-lo, ab molt gran armada partí de la sua terra», JoMartorell (*Ag.* I, 22), i ja *ausar* en les *VidesR* (veg. el gloss., s. v. *osar*). *Agosarat*, encara que no es troba abans del *DAG*, i el Bulbena, com que és mot ben fet i de sabor tradicional, em pregunto si sota les grafies *agosat*, *agosament*, de les quals ja citen el *DAG*, i *AlcM* algun testimoni del S. XVI o c. 1500 (també en el *DTo*. 1870, Lacav. etc.) no hem de sospitar una mala lectura per *agosarat*, *-arament*. *Gosat* (S. XIV); ¹ *gosadia* [c. 1500, Tomic]. *Gosament*. *Gosera*.

Gosar adj. antic (*ausar*), que conec solament de les *VidesR* (veg. cites del gloss.), i que apareix també algun cop en oc. ant. (on és, però, més freqüent *ausard*, *-da*); ² «cavalier, be-t tenc per *ausar* / car anc saïns ausèst entrar», *Jaufré*, v. 1905; «no sien *ausars* vendre los ditz peixes fora la terra del dit Sr. Rey; ni encara no sien *ausars* vendre ---», a. 1298 (RLR v, 97). *Gosament* 'temeritat': *Lleg. Rimades* de c. el S. XIV. *Gosable*: «negú Juseu ni Juseua no sia *ausable* d'obrir portatera ni portal fora el Cayl», ross., 1296 (RLR v, 90).

Agosar dial.: val. («no *agòsen*», MGadea, *T. del Xè* I, 210), eiv. («atreverse», PzCabr.); *agòs* «atrevimiento», eiv. (PzCabr.).

DUPLICAT SAVI: *Audaç* [1917, *DOrt.*], pres del llatí *audax*, *-acis*, id., derivat de *audere*; *audàcia* [Llull]: «per la *audàcia* que havia en rependre aquells qui erraven en loar Déu, tots los hòmens d'aquella ciutat lo temien», *Blanq.* (*NCl.* II, 169.16). Una forma popularitzada ha pres peu a les Illes: *aldèssia* amb el sentit de 'arrogància, orgull, vigor': a Ciutadella, Moll ho defineix 'vigor, ufana', 'rigor, altivesa', 'fatxenda, força, galania' (*Misc. Alcover*; *BDLC* XIV, 165); i ell mateix: «els conflictes que un Vicari General ha d'estudiar i resoldre —els embulls dels clergues negociants, *aldèssia* dels adinerats i botifarres—; Mossèn Alcover, però, donava cap a tot» (*Un home de combat*, 117); a Mallorca 'temeritat, urc' (*BDLC* X, 50, 51), 'orgull' (*BDLC* XI, 178), 'pretensions' (*BDLC* X, 355); i encara *BDLC* X, 65, 288, 514; eiv. «*aldèssia* o *aldessi*: arrogància, orgullo» (PzCabr.); per a la terminació és clar que hem de suposar influència sobre *audàcia* exercida per un altre mot: Spitzer parlant d'un *aldèrcia* (*Litbl.* LI, 290) suggereix influència de *supèrbia* (però la terminació és molt diferent), Moll (*AORBB* 1, 199) de *inertia* (però el significat s'aparta): com que sembla creació de gent erudita de col·legis i seminaris, ultra *dèria*, i *controvèrsia*, potser es pot pensar en el llatí